

Motion av Rasmus Jonlund (L), Björn Ljung (L) och Isabel Smedberg Palmqvist (L) om att planera för Stockholmsutställning 2030

År 1930, på tröskeln till det moderna Sverige, anordnades den stora Stockholmsutställningen "av konstindustri, konsthantverk och hemslöjd". Formgivning var alltså i fokus och utställningsområdet vid Djurgårdsbrunnsviken var i sig en manifestation över svensk arkitektur, och befäste ett internationellt genombrott för chefsarkitekten Gunnar Asplund. Då liksom nu var bostadsfrågan mycket omdebatterad. Internationella impulser var naturligtvis viktiga. Samtidigt som funktionalismen och modernismen (som nu fick sitt svenska genombrott) ville ställa mycket på ända fanns samtidigt röster som lyfte vikten av ett sammanhang med det historiska och befintliga. Samtidigt med en ambition till storskalig planering fanns en vilja att sätta människan och människans behov i centrum. Detta speglade också en kultur- och samhällsdebatt i stort. När slår expertisers sakkunskap över i ett antiindividualistiskt ovanifrånperspektiv? Och hur värnar man tvärtom experters och konstnärers frihet från politisk styrning? Högaktuella frågor 1930 – och i dag.

Utställningen präglades av en strävan efter goda bostäder och god design som skulle kunna göra livet lättare och ljusare för alla. Slöjdföreningen (numera Svensk Form) var arrangör, tillsammans med Stockholms stad. Elektricitet, stålrörs- och bøjträsmöbler, vardagsvaror och praktpjäser, glas och silver, lägenheter, radhus, villor – och en matbutik: Utställningen rymde mycket och inspirerade många. Fyra miljoner besök gjordes mellan maj och september.

År 2030 är det alltså hundra år sedan Stockholmsutställningen ägde rum och det är skäl att både fira, och lyfta viktiga frågor som är lika aktuella – moderna, om man så vill – i dag som då.

Hur är stadsbyggandets villkor i dag, avseende tillgång på bostäder men också kvalitet i arkitektur och stadsmiljöer? Hur manifesteras en demokratisk anda i stadsplaneringen i dag? Hur undviker vi att upprepa misstag och lär av en samhällsplanering som med alla sina kvaliteter ofta ville peka med hela handen i en riktning? Vilka krav och möjligheter ger behovet av hållbart byggande och hållbar design, avseende allt från färg på hustak och översvämningszoner i parker till varaktiga varor som tål att användas, kanske av flera människor, om och om igen? Vilka förutsättningar har dagens konstnärer, arkitekter och konsthantverkare att skapa, utifrån eget tycke, i relation till offentliga bidragsgivare, och i möten med mottagarna – beställarna, kunderna – mecenaterna?

Vad från 1930 är fortfarande giltigt, idéer och produkter? Och hur kan vi i vår tid "sätta Stockholm på kartan", lära av andra och bli en förebild för ett demokratiskt och hållbart 2000-tal? Det är särskilt viktigt mot bakgrund av den ständigt pågående diskussionen om det nationella ansvaret för arkitektur- och designfrågor.

Angeläget är också hur vi problematiserar de inslag i utställningen, som också var tankar av sin tid men i backspegeln tydligt mindre demokratiska och humanistiska. Där finns också aktuella lärdomar att dra, hundra år senare.

Det är kort sagt dags att planera för Stockholmsutställningen 2030. Ett hejdundrande 100-årsjubileum men också med mycket tydligt fokus på framtiden. Vi gläds över att ana embryo till sådana initiativ och diskussioner i staden. Det är dags att de konkretiseras.

En ny Stockholmsutställning bör, liksom den för snart hundra år sedan, involvera flera samarbetspartner. Organisationer som Svensk Form och Sveriges Arkitekter, hembygdsföreningar, bildningsrörelsen och andra delar av civilsamhället, stora och små byggherrar samt designentreprenörer, kulturarbetare och konstnärer är viktiga. Och inom staden bör Stadsmuseet och Kulturhuset Stadsteatern ha nyckelroller men även andra museer bör involveras och staten tydligt bjudas in. Skolor och högskolor, framtidens medborgare, arkitekter, kulturarbetare och designer, och dagens akademiska forskning, bör givetvis involveras – liksom dagens stockholmare i alla delar av staden.

Formerna för en Stockholmsutställning 2030 kommer båda kunna knyta an till utställningstraditionen som 1930 är ett exempel på, men också dra nytta av modern och digital teknik. En stor del av Stockholmsutställningen 2030 kan med fördel kretsa kring den befintliga, levande, föränderliga staden: alla Stockholms årsringar som kan åskådliggöras och användas för att väcka tankar om både historia, nutid och framtid. En fysisk förankring med ett centralt utställningsområde bör samtidigt ha en given plats.

Den exakta utformningen är givetvis en fråga för omfattande diskussion och kräver stor expertis, liksom dialog med och förankring hos stockholmarna. Vi föreslår härmed att staden snarast inleder planering och söker samarbeten för att förverkliga en Stockholmsutställning 2030.

Med anledning av detta föreslår vi:

1. att staden snarast inleder planering och söker samarbeten för att förverkliga en Stockholmsutställning 2030

Rasmus Jonlund (L)

Isabel Smedberg (L)

Björn Ljung (L)

Ledamot
Kommunfullmäktige

Ledamot
Kommunfullmäktige

Ledamot
Kommunfullmäktige